GENERALINIO ADVOKATO
PAOLO MENGOZZI IŠVADA,
pateikta 2015 m. vasario 12 d.[1]

Byla C-543/13

Raad van bestuur van de Sociale verzekeringsbank
prieš
E. Fischer-Lintjens

(Centrale Raad van Beroep (Nyderlandai) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Sveikatos draudimas — Reglamentas (EEB) Nr. 1408/71 — 27 straipsnis — Sąvoka „pensijos, mokėtinos pagal dviejų ar daugiau valstybių narių teisės aktus“ — Pensijos skyrimas atgaline data gyvenamosios vietos valstybėje narėje — Sveikatos draudimo taikymas atgaline data“

I – Įvadas

1. Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą, kurį pateikė *Centrale Raad van Beroep* (Nyderlandai), iš esmės susijęs su 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje[2], iš dalies pakeisto 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 631/2004[3] ir 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1992/2006[4] (toliau – Reglamentas Nr. 1408/71), 27 straipsnio išaiškinimu.

2. Konkrečiau, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnyje esančią sąvoką „mokėtinos“ pensijos galima aiškinti taip, kad nustatant, nuo kada pensija yra „mokėtina“, lemiamą reikšmę turi sprendimo skirti pensiją priėmimo diena, nuo kurios buvo mokama pensija, ar atgaline data paskirtos pensijos mokėjimo pradžios data. Jeigu tektų pritarti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pirmajame klausime numatytam antrajam variantui, minėtas teismas klausia, ar šį aiškinimą galima suderinti su aplinkybe, kad pensijos gavėjas, kuriam taikomas Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnis, pagal Nyderlandų teisės aktus negali ta pačia atgaline data gauti sveikatos draudimo.

1 — Originalo kalba: prancūzų.

2 — OL L 149, p. 2; 2004 m. specialusis leidinys lietuvių k., 5 t., 1 sk., p. 35; konsoliduota versija, OL L 28 [1997]. p. 1.

3 — OL L 100, p. 1 ; 2004 m. specialusis leidinys lietuvių k., 5 t., 5 sk., p. 10.

4 — OL L 392, p. 1.

3. Šie klausimai iškelti nagrinėjant bylą tarp *Raad van Bestuur van de Sociale verzekeringsbank* (Socialinio draudimo tarnybos valdyba, toliau – SVB) ir E. Fischer-Lintjens dėl pažymos, vadinamos „pažyma pagal 21 straipsnį“ [5], kuria patvirtinta, kad E. Fischer-Lintjens atleista nuo pareigos turėti Nyderlandų sveikatos draudimą, panaikinimo, pažymint, kad šis sveikatos draudimas pagal pagrindinėje byloje nagrinėjamus teisės aktus yra privalomas, kad būtų galima gauti sveikatos draudimo išmokas, kurias mokėtų ši valstybė narė.

4. E. Fischer-Lintjens gimė 1934 m. gruodžio 1 d. Iki 1970 m. rugsėjo 1 d. ji gyveno Nyderlanduose. Iki 2006 m. gegužės 1 d. ji gyveno Vokietijoje. Paskui vėl grįžo gyventi į Nyderlandus.

5. Nuo 2004 m. spalio mėn. E. Fischer-Lintjens iš Vokietijos Federacinės Respublikos gauna našlės pensiją. 2006 m. persikėlusi iš Vokietijos į Nyderlandus, ji užsiregistravo Nyderlandų sveikatos draudimo institucijoje (toliau – CZ), užpildžiusi formą E 121 [6], ir nuo 2006 m. birželio 1 d. galėjo reikalauti išmokų iš Vokietijos Federacinės Respublikos pagal Reglamento Nr. 1408/71 28 straipsnį. E. Fischer-Lintjens Vokietijoje taip pat mokėjo sveikatos draudimo įmokas.

6. 2006 m. spalio 20 d. E. Fischer-Lintjens iš tuo metu kompetentingos institucijos, t. y. *College voor zorgverzekeringen* (toliau – *Cvz*) [7], gavo pažymą pagal 21 straipsnį, skirtą įrodyti Nyderlandų institucijai, atsakingai už įmokų rinkimą, kad Nyderlanduose nereikia mokėti jokių įmokų. Iš minėtos pažymos buvo matyti, kad E. Fischer-Lintjens nebuvo apdrausta pagal Bendrąjį specialiųjų sveikatos priežiūros išlaidų įstatymą (*Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten*, toliau – AWBZ). Šioje pažymoje buvo nurodyta, kad pareiškimas, nepasikeitus aplinkybėms, galiojo nuo 2006 m. birželio 1 d. iki 2010 m. gruodžio 31 d.

7. Nors E. Fischer-Lintjens sueijo 65 metai ir ji Nyderlanduose nuo 1999 m. gruodžio 1 d. pagal Bendrąjį senatvės draudimo įstatymą (*Algemene Ouderdomswet*, toliau – AOW) įgijo teisę į pensiją, vis dėlto ji kreipėsi šios pensijos tik 2007 m. gegužės mėn.

8. 2007 m. lapkričio 8 d. sprendimu, pakeistu 2008 m. balandžio 24 d., SVB skyrė E. Fischer-Lintjens pensiją atgaline data (metai iki prašymo pateikimo), t. y. nuo 2006 m. gegužės 1 d.

9. Tačiau E. Fischer-Lintjens nepranešė CZ, *Cvz* ir Vokietijos sveikatos draudimo institucijai (toliau – DAK) apie savo padėties pokyčius, susijusius su išmokomis, gautomis iki 2010 m. spalio mėn.

10. Iš tiesų E. Fischer-Lintjens tik 2010 m. spalio 21 d. pranešė *Cvz*, pateikdama prašymą pratęsti pagal 21 straipsnį išduotos pažymos galiojimą, kad nuo 2006 m. gegužės 1 d. gauna pensiją pagal AOW. 2010 m. lapkričio 2 d. sprendimu minėtoji institucija pranešė E. Fischer-Lintjens, kad pagal AWBZ ir Sveikatos draudimo įstatymą (*Zorgverzekeringswet*, toliau – *Zvw*) jai taikomas privalomasis draudimas ir todėl ji turėjo mokėti įmokas Nyderlanduose. Minėtas sprendimas buvo grindžiamas tuo, kad E. Fischer-Lintjens padėtis nebebuvo tokia, kuri jai leistų gauti pažymą pagal 21 straipsnį, todėl ši pažyma buvo panaikinta atgaline data.

11. Tuomet DAK grąžino sveikatos draudimo įmokas, kurias E. Fischer-Lintjens mokėjo Vokietijoje nuo 2006 m. birželio 1 d. Paskui CZ pareikalavo, kad E. Fischer-Lintjens šioje valstybėje narėje grąžintų daugiau kaip 11 000 EUR sveikatos draudimo išlaidų.

5 — Ši deklaratyvi pažyma grindžiama 1999 m. Nutarimo dėl apdraustųjų socialiniu draudimu skaičiaus padidinimo ir apribojimo (*Besluit uitbreiding en beperking kringverzekerden volksverzekeringen 1999*) 21 straipsniu.

6 — Forma E 121, kuri visoje Europos Sąjungoje yra vienoda, – tai pažyma, reikalinga tam, kad valstybės narės mokamos pensijos gavėjas būtų užregistruotas savo gyvenamosios vietos institucijoje.

7 — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo teigimu, *Cvz* kompetencija, susijusi su pažymų pagal 21 straipsnį išdavimu, nuo 2011 m. kovo 15 d. perduota SVB. Tačiau *Cvz* išduotos pažymos laikomos išduotomis SVB ir tai paaiškina, kodėl ši institucija yra pagrindinės bylos šalis.

12. Be to, *Cvz* teigimu, E. Fischer-Lintjens pagal AWBZ ir *Zvw* atgaline data taikoma draudimo pareiga. Tačiau dėl to, kad pagal *Zvw* 5 straipsnio 5 dalį sveikatos draudimas gali būti taikomas atgaline data daugiausia keturis mėnesius nuo draudimo pareigos atsiradimo, taigi E. Fisher-Lintjens pati turėjo padengti sveikatos išlaidas, kompensuojamas Vokietijoje tuo laikotarpiu, kurio neapėmė sveikatos draudimas. Tačiau nuo 2010 m. birželio 1 d. ji turi Nyderlandų sveikatos draudimą.

13. Po to, kai E. Fischer-Lintjens skundas buvo atmestas, ji sėkmingai užginčijo *Cvz* sprendimą *Rechtbank Roermond*. Minėto teismo teigimu, E. Fischer-Lintjens gauta pažyma pagal 21 straipsnį turėjo sukelti teisinių padarinių, kurių negalėjo panaikinti pareiškimo atsiėmimas.

14. SVB, kuriai per tą laiką buvo perduota *Cvz* kompetencija, apskundė minėtą teismo sprendimą prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui, teigdama, kad pažyma pagal 21 straipsnį yra visiškai deklaratyvaus pobūdžio dokumentas, kaip ir forma E 121.

15. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad SVB buvo įgaliota atgaline data panaikinti pažymą pagal 21 straipsnį, tačiau tai darydama SVB nepakankamai atsižvelgė į E. Fischer-Lintjens interesus. Šis teismas mano, kad remiantis teisinio saugumo principu galima manyti, kad faktinė kompetencija skirti pensijas ir prisiimti išmokų natūra išlaidas atsiranda tik nuo tos dienos, kai priimamas sprendimas skirti pensiją, pagal kurį nustatoma, kad suinteresuotasis asmuo iš tikrųjų turi teisę į prašomą pensiją. Dėl šios priežasties jam kyla klausimas, kada iš tikrųjų pagrindinėje byloje nagrinėjama pensija tapo „mokėtina“ E. Fischer-Lintjens, kaip tai suprantama Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnyje, nes, to teismo teigimu, jeigu šis straipsnis taikomas atgaline data, tai iš principo sukelia įvairių teisinių padarinių, kurie taip pat taikomi atgaline data, šiuo atveju tai yra ir pareiga turėti Nyderlandų privalomąjį sveikatos draudimą.

16. Tokiomis sąlygomis *Centrale Raad van Beroep* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar Reglamento Nr. 1408/71 27 ir paskesnių straipsnių sąvoką „mokėtinos“ [pensijos] reikia aiškinti taip, kad nustatant, nuo kokio momento turi būti mokama pensija, lemiama yra sprendimo suteikti pensiją, pagal kurį turi būti mokama pensija, priėmimo diena arba diena, nuo kurios pradedama mokėti atgaline data suteikta pensija?

2. Jeigu sąvoka „mokėtinos“ [pensijos] reiškia dieną, nuo kurios pradedama mokėti atgaline data suteikta pensija:

ar tai suderinama su tuo, kad į Reglamento Nr. 1408/71 taikymo sritį patenkantis teisę į pensiją turintis asmuo pagal Nyderlandų teisės aktus negali sudaryti sveikatos draudimo sutarties tokia pačia atgaline data?“

17. SVB, Nyderlandų ir Vokietijos vyriausybės, taip pat Europos Komisija Teisingumo Teismui dėl minėtų klausimų pateikė rašytines pastabas.

II – **Analizė**

A – *Dėl pirmojo prejudicinio klausimo*

18. Pirmuoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi Teisingumo Teismo, nuo kokio momento apdrausto socialiniu draudimu asmens gyvenamosios vietos valstybės narės skiriama pensija turi būti laikoma „mokėtina“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnį, siekiant kartu nustatyti momentą, nuo kurio kompetencija mokėti sveikatos draudimo išmokas apdraustajam pereina šiai jo gyvenamosios vietos valstybei narei, atsižvelgiant į pagrindinės bylos ypatumus.

19. Šiuo klausimu pirmiausia reikia pabrėžti, jog neginčijama, kad nuo 2006 m. balandžio 30 d. E. Fischer-Lintjens kaip Vokietijos Federacinės Respublikos skiriamos našlės pensijos gavėja, gyvenanti šioje valstybėje narėje, priklausė šios valstybės narės valdžios institucijų kompetencijai.

20. Vokietijos valdžios institucijų kompetencija pensijų ir sveikatos priežiūros paslaugų srityje nebuvo suabejota dėl to, kad E. Fisher-Lintjens grįžo į Nyderlandus ir nuo 2006 m. gegužės 1 d. nusprendė ten gyventi.

21. Iš tiesų pagal Reglamento Nr. 1408/71 28 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą kolizinę normą pensininkas, turintis teisę gauti pensiją, mokėtiną pagal valstybės narės teisės aktus, arba pensijas, mokėtinas pagal dviejų ar daugiau valstybių narių teisės aktus, kuris neturi teisės į išmokas pagal valstybės narės, kurios teritorijoje jis gyvena, teisės aktus, vis dėlto gauna šias išmokas, tartum jis turėtų teisę į jas pagal pensijos srityje kompetentingos valstybės narės arba bent pagal vienos iš jų teisės aktus, jeigu gyventų atitinkamos valstybės teritorijoje.

22. Būtent šiuo pagrindu nagrinėjamu atveju, viena, E. Fischer-Lintjens 2006 m. spalio mėn. gavo *Cvz* pažymą pagal 21 straipsnį, patvirtinančią, kad dėl jos pensijos Vokietijoje jai nereikia mokėti jokios sveikatos draudimo įmokos Nyderlanduose ir, kita, kad sveikatos priežiūros paslaugos, kurias ji gavo minėtoje valstybėje narėje, buvo suteiktos valstybės narės, t. y. Vokietijos Federacinės Respublikos, kuri privalo mokėti pensiją ir kuriai E. Fischer-Lintjens ir toliau mokėjo įmokas, kompetentingos institucijos lėšomis.

23. Tačiau nuo tada, kai E. Fischer-Lintjens ėmė gauti Nyderlandų pensiją, 2007 m. gegužės mėn. pateikusi prašymą, jos atveju imta taikyti nebe Reglamento Nr. 1408/71 28 straipsnio 1 dalis, o šio reglamento 27 straipsnis.

24. Iš tiesų pagal minėtą nuostatą pensininkas, turintis teisę gauti pensijas pagal dviejų ar daugiau valstybių narių teisės aktus ir turintis teisę į išmokas pagal valstybės narės, kurioje jis gyvena, teisės aktus, kur reikia, atsižvelgiant į Reglamento Nr. 1408/71 18 straipsnio ir VI priedo nuostatas, šias išmokas gauna iš gyvenamosios vietos įstaigos ir iš tos įstaigos lėšų, tartum jis būtų pensininkas, kuriam pensija mokama tik pagal pastarosios valstybės narės teisės aktus.

25. Kaip Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, vadovaujantis Reglamento Nr. 1408/71 27 ir 28 straipsniais sukurta sistema nustatomas ryšys tarp kompetencijos mokėti pensijas ir pareigos apmokėti išmokų natūra išlaidas, todėl daroma išvada, kad ši pareiga priklauso nuo faktinės kompetencijos pensijų srityje [8].

8 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Rundgren* (C-389/99, EU:C:2001:264, 46 ir 47 punktai) ir Sprendimą *van der Helder ir Farrington* (C-321/12, EU:C:2013:648, 44 ir 47 punktai).

26. Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kelia klausimą, nuo kada E. Fischer-Lintjens Nyderlandų pensiją reikia laikyti „mokėtina“, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnį, kad būtų galima konstatuoti kompetencijos perdavimą Nyderlandų Karalystei, E. Fischer-Lintjens gyvenamosios vietos valstybei narei, nuo 2006 m. gegužės 1 d.

27. Šį klausimą paaiškina konkrečios pagrindinės bylos aplinkybės, nes yra laiko atotrūkis tarp, viena, SVB sprendimo, kuriuo pripažinta teisė į pensiją, priėmimo momento ir dienos, kurią pensija buvo pirmą kartą išmokėta, t. y. 2007 m. lapkričio 8 d., ir, kita, šio sprendimo įsigaliojimo momento, t. y. atgaline data 2006 m. gegužės 1 d., arba metai iki E. Fischer-Lintjens prašymo skirti jai pensiją Nyderlanduose pateikimo SVB.

28. Suinteresuotosios šalys siūlo vienareikšmį atsakymą į šį klausimą, t. y. kad lemiamas dalykas nustatant momentą, nuo kurio yra „mokėtina“ pensija, kaip tai suprantama pagal Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnį, yra diena, nuo kurios minėta atgaline data paskirta pensija pradėta mokėti, šiuo atveju – 2006 m. gegužės 1 d. Remdamosi Sprendimu *Rundgren* (C-389/99, EU:C:2001:264), šios šalys iš esmės teigia, kad tai, jog pensija paskirta atgaline data, neturi jokios įtakos teisės gauti šią pensiją faktiniam pobūdžiui.

29. Galiu pritarti tokiai pozicijai, jeigu tik neabejotina, ir tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kad nagrinėjama pensija yra *faktiškai mokama* už laikotarpį, nuo kurio pradžios ji pradėta mokėti, t. y. nuo 2006 m. gegužės 1 d.

30. Tokį sprendimą patvirtina tam tikri argumentai, kurių kyla iš Teisingumo Teismo praktikos ir suinteresuotųjų asmenų teisių apsaugos.

31. Remdamasis sisteminiu Reglamento Nr. 1408/71 aiškinimu, Teisingumo Teismas sprendime *Rundgren* (C-389/99, EU:C:2001:264) patikslino, kad, visų pirma kalbant apie Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnį, šalutinis išmokų natūra mokėjimo pareigos prisiėmimo pobūdis atsižvelgiant į faktinę kompetenciją pensijų srityje, kaip jau nurodžiau, reiškia, kad šios pareigos negali prisiimti valstybės narės institucija, kuri turi tik hipotetinę kompetenciją pensijų srityje. Teisingumo Teismo teigimu, iš to darytina išvada, kad, kai Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnyje, panašiai kaip jo 28 ir 28a straipsniuose, kalbama apie mokėtiną pensiją, tai turima omenyje „suinteresuotajam asmeniui faktiškai mokama“ pensija[9].

32. Teisingumo Teismo buvo prašoma išaiškinti Reglamento Nr. 1408/71 27, 28 ir 28a straipsnių taikymo sritį tuo požiūriu, kuris jau buvo nurodytas, kai iš kitos valstybės narės senatvės pensijos gavėjo gyvenamosios vietos valstybė narė reikalauja mokėti pensijų ir socialinio draudimo įmokas remdamasi vieninteliu pagrindu – jo gyvenamąja vieta. Gyvenamosios vietos valstybė narė (tuo atveju – Suomijos Respublika) manė, kad to, jog suinteresuotasis asmuo pateikia pažymą, kurioje nurodyta, kad jis nei prašė pensijos šioje valstybėje narėje, nei ją gavo, nepakanka, kad jam nebūtų taikoma pareiga mokėti įmokas. Suomijos valdžios institucijų teigimu, suinteresuotasis asmuo taip pat turėjo įrodyti, kad jis neturi jokios (teorinės) teisės į pensiją Suomijoje, ir Teisingumo Teismas atmetė šiuos argumentus, primygtinai pabrėžęs faktinį pensijos mokėjimo suinteresuotajam asmeniui pobūdį, kad valstybė narė galėtų reikalauti mokėti socialinio draudimo įmokas.

9 — Sprendimas *Rundgren* (C-389/99, EU:C:2001:264, 47 punktas).

33. Šiuo atveju nekelia abejonių tai, kad pensija, kurią E. Fischer-Lintjens gauna Nyderlanduose, jai buvo faktiškai mokama. Taigi šioje byloje nereikia iš naujo kelti klausimo, kaip minėtoje byloje *Rundgren*, dėl bendro pobūdžio prieštaros tarp teorinės teisės į pensiją ir šios teisės sukonkretinimo, faktiškai išmokant šią pensiją. Kitaip tariant, Sprendimas *Rundgren* (C-389/99, EU:C:2001:264) yra geras atspirties taškas pateikiant motyvus, reikalingus norint padėti atsakyti į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo pirmąjį klausimą, tačiau jo tikrai nepakanka išsamiam atsakymui pateikti.

34. Galiausiai manau, kad dėl pateikto klausimo reikia nustatyti, ar Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsniu draudžiama valstybės narės galimybė nuspręsti, kad pensija galėtų būti „faktiškai mokama“ tam tikrą laikotarpį iki tos dienos, kai kompetentingos valstybės narės institucijos formaliai pripažįsta teisę į pensiją.

35. Iš tiesų reikia priminti, kad SVB savo 2007 m. lapkričio 8 d. sprendimo, kuriuo pripažinta E. Fischer-Lintjens teisė į pensiją Nyderlanduose, padarinius taikė metais anksčiau nei E. Fischer-Lintjens prašymo pateikimo diena būtent remdamasi AOW 16 straipsnio 2 dalimi.

36. Iš pirmo žvilgsnio, kadangi pensija buvo „faktiškai mokama“ tik po to, kai priimtas 2007 m. lapkričio 8 d. sprendimas, gali atrodyti, kad dėl to pensija tapo „mokėtina“, kaip tai suprantama Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnyje, tik priėmus minėtą sprendimą.

37. Vis dėlto manau, kad toks aiškinimas negali būti priimtinas. Sprendime *Rundgren* (C-389/99, EU:C:2001:264) buvo iš esmės patikslinta, kad pensija yra „mokėtina“ tik kai ją pirmiausia pripažįsta kompetentinga valstybės narės institucija, po to, kai prireikus dėl to pateikiamas prašymas, ir tuomet faktiškai ją išmoka. Tai nereiškia, kad būtinai sutampa pensijos pripažinimo ir jos mokėtinumo (t. y. faktinio mokėjimo) momentas. Kai pensija pripažįstama, ji gali būti pripažinta atgaline data. Tokiu atveju kompetentinga institucija pripažįsta, kad pensija turėjo būti mokama anksčiau, nei ji priėmė sprendimą, tačiau dėl esminių priežasčių, visų pirma, kaip šiuo atveju, susijusių su apdraustojo asmens prašymo pateikimu ir nagrinėjimu, ji buvo išmokėta tik vėliau. Tačiau jeigu faktinis mokėjimas apima tam tikrą laikotarpį, t. y. skaičiuojamą nuo pensijos pripažinimo momento, mano supratimu, šią pensiją reikia laikyti „mokėtina“ visą šį laikotarpį.

38. Kaip labai taikliai pabrėžė Vokietijos vyriausybė, nors pagrindinėje byloje tas momentas buvo 2007 m. lapkričio 8 d. sprendimo priėmimo momentas, valstybės narės kompetencijos pensijų srityje taikymas laiko atžvilgiu priklausė nuo nacionalinėms institucijoms pateiktų prašymų nagrinėjimo spartumo.

39. Tačiau, kaip ne kartą yra pabrėžęs Teisingumo Teismas, Reglamentu Nr. 1408/71 nustatytos kolizinių normų sistemos taikymas priklauso tik nuo objektyvios suinteresuotojo asmens padėties [10].

40. Socialiniu draudimu apdraustam asmeniui neleidžiama nei išvengti, nei atsisakyti šiame reglamente, visų pirma jo 27 straipsnyje [11], nustatyto mechanizmo, pagal kurį valstybėms narėms neleidžiama suteikti savo institucijoms diskrecijos vertinti, nuo kada šioje nuostatoje numatytu atveju reikia konstatuoti kompetencijos perėjimą iš vienos valstybės narės kitai valstybei narei.

41. Reglamento Nr. 1408/71 kolizinių normų tikslas iš tiesų yra tas, kad kiekvienas į jo taikymo sritį patenkantis apdraustas asmuo būtų apdraustas nuolat, kad kompetentingoms valstybių narių institucijoms ar asmenims nebūtų palikta teisės rinktis savo nuožiūra [12].

10 — Visų pirma žr. Sprendimą *van Delft ir kt.* (C-345/09, EU:C:2010:610, 52 punktas) ir Sprendimą *Somova* (C-103/13, EU:C:2014:2334, 55 punktas).

11 — Pagal analogiją dėl Reglamento Nr. 1408/71 28 straipsnio 1 dalies žr. Sprendimą *Somova* (C-103/13, EU:C:2014:2334, 55 ir 56 punktai).

12 — Šiuo klausimu žr. Sprendimą *Somova* (C-103/13, EU:C:2014:2334, 54 ir 55 punktai ir juose nurodyta teismo praktika).

42. Be to, pripažinus teisės į pensiją ir jos mokėjimo už laikotarpį, einantį prieš sprendimo, kuriuo formaliai konstatuojamas šios teisės buvimas, taikymą atgaline data, paisoma apdraustųjų teisių ir jų draudimo tęstinumo, kad kompetencija pensijų srityje iš vienos valstybės narės pereitų kitai nepaveikiant socialinių išmokų gavimo.

43. Todėl siūlau Teisingumo Teismui Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnį aiškinti taip, kad sąvoka „mokėtina“ apima laikotarpį, per kurį suinteresuotasis asmuo turi teisę į pensiją, nepaisant to, kada ši teisė buvo formaliai pripažinta, nuo to laiko, kai ši pensija yra faktiškai mokama už minėtą laikotarpį, taip pat ir atgaline data.

44. Jeigu Teisingumo Teismas pritartų tokiam aiškinimui, reikėtų išnagrinėti antrąjį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimą ir atsakyti į jį.

B – *Dėl antrojo prejudicinio klausimo*

45. Antruoju klausimu, kuris sudaro pagrindinės bylos esmę, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar tokia nacionalinės teisės akto nuostata kaip *Zvw* 5 straipsnio 5 dalis, pagal kurią sveikatos draudimas gali būti taikomas atgaline data daugiausia keturis mėnesius nuo draudimo pareigos atsiradimo dienos, atitinka Sąjungos teisę. Taigi, kaip teigia prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, tarp kompetencijos perdavimo Nyderlandų Karalystei pagal Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnį ir (privalomo) priklausymo šios valstybės narės sveikatos draudimo sistemai atsiranda „spraga“.

46. Nors Vokietijos vyriausybė mano, kad draudimo atgalinio galiojimo apribojimas keturiais mėnesiais prieštarauja valstybių narių socialinio draudimo sistemų koordinavimo tikslui, SVB, Nyderlandų vyriausybė ir Komisija iš esmės mano, kad „spraga“, kurią nurodo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsirado dėl to, kad E. Fischer-Lintjens neįvykdė savo pareigų informuoti kompetentingas institucijas, nors pagal Reglamento Nr. 1408/71 VI priedo R skirsnio 1 punkto a papunktį ir Nyderlandų teisės aktus ji privalėjo apsidrausti sveikatos draudimu Nyderlanduose nuo 2006 m. gegužės 1 d.

47. Minėtų suinteresuotųjų šalių teigimu, E. Fischer-Lintjens negali prieštarauti šiems argumentams, remdamasi tariama teisėtų lūkesčių apsauga, kad pažyma pagal 21 straipsnį liks galioti, nes ji yra tik deklaratyvaus pobūdžio ir buvo išduota remiantis klaidinga informacija. Bet kuriuo atveju SVB ir Nyderlandų vyriausybė tvirtina, kad Sąjungos teisėje nedraudžiamas apribojimas, taikomas nuo sveikatos draudimo taikymo atgaline data pradžios. Nyderlanduose teisė į išmokas atsiranda tik jeigu asmuo apsidraudžia sveikatos draudimu, o šis draudimas šioje valstybėje narėje yra ne valstybinio pobūdžio, o žalos draudimas pagal civilinę teisę, kuriuo siekiama apsidrausti nuo visokios rizikos, atsirasiančios ateityje įvykus įvykiams, ir šiuo draudimu turi būti draudžiamasi privačioje įmonėje, kuri turi ribotas galimybes drausti atgaline data siekiant laikytis solidarumo principo, ir tai pateisina galimai varžantį šios nacionalinės priemonės poveikį.

48. Minėtų trijų suinteresuotųjų šalių pateikti argumentai manęs visiškai neįtikina.

49. Aišku, sutinku, kad Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnyje nurodyta pensininko, turinčio teisę gauti pensijas pagal dviejų ar daugiau valstybių narių, tarp kurių yra valstybė narė, kurios teritorijoje jis gyvena, teisės aktus, teisė gauti išmokas pagal šios gyvenamosios vietos valstybės narės teisės aktus, prireikus atsižvelgiant į šio reglamento VI priedą. Tačiau tiesa ir tai, kad minėto priedo R skirsnio „Sveikatos draudimas“ 1 dalies a punkto i papunktyje nurodyta, kad, „kalbant apie teisę į išmokas natūra pagal Nyderlandų teisės aktus, asmenys, turintys teisę į išmokas natūra, <…> tai asmenys, kurie pagal [*Zvw*] 2 straipsnį privalo sudaryti draudimo sutartį su sveikatos draudiku“, o 1 punkto b papunktyje nurodyta, kad „a punkto i papunktyje nurodyti asmenys pagal [*Zvw*] nuostatas privalo sudaryti sutartį su sveikatos draudiku <...>“

50. Taigi nekyla abejonių, kad E. Fischer-Lintjens, norėdama gauti Nyderlandų Karalystės, t. y. savo gyvenamosios vietos valstybės narės, nuo 2006 m. gegužės 1 d. mokamas išmokas natūra, privalėjo sudaryti sutartį su sveikatos draudiku pagal Reglamento Nr. 1408/71 VI priedo R skyriaus 1 dalies a punkto i papunktį ir b punktą ir *Zvw* nuostatas.

51. Taip pat reikia pripažinti, kad, norėdama paneigti tokią išvadą, tokia apdraustoji kaip E. Fischer-Lintjens negali remtis teisėtu lūkesčiu, tikėdamasi, kad pažyma liks galioti, t. y. pagal 21 straipsnį išduota pažyma, kurią *Cvz* išdavė 2006 m. spalio mėn. ir kurioje tuo metu buvo patvirtinta, kad E. Fischer-Lintjens yra atleista nuo pareigos sudaryti sutartį su Nyderlandų sveikatos draudiku ir mokėti socialines įmokas Nyderlanduose. Iš tiesų, kaip teigė SVB ir Komisija, tokia pažyma, kuri tėra formos E 121 vertimas, turi grynai deklaratyvų pobūdį, panašiai kaip Teisingumo Teismas tai konkrečiai nusprendė dėl minėtos formos[13]. Be to, iš prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nurodytų aplinkybių matyti, kad ši pažyma buvo išduota tik iki 2010 m. gruodžio 31 d., jeigu „nepasikeis aplinkybės“.

52. Tačiau negaliu pritarti minėtų suinteresuotųjų šalių pozicijai, jog tokį atvejį, kuris nagrinėjamas pagrindinėje byloje, galiausiai lėmė tai, kad apdraustoji nepateikė kompetentingoms institucijoms būtinos informacijos apie asmeninę padėtį, o ne Nyderlandų teisės aktais nustatyti apribojimai atgaline data taikyti sveikatos draudimą, kuriuo privalo apsidrausti Nyderlandų Karalystėje mokamos pensijos gavėjas, kuris gyvena šioje valstybėje narėje, kad gautų šios valstybės narės teikiamas išmokas natūra.

53. Iš tiesų, kaip trumpai pažymi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, asmuo, kuriam Nyderlandų institucijos mokėtų pensiją atgaline data daugiau nei keturis mėnesius nuo susijusio prašymo pateikimo dienos, niekada, ypač jeigu iki šiol jo sveikatos draudimą užtikrino kita valstybė narė, negalėtų Nyderlanduose apsidrausti tokiu pat sveikatos draudimu atgaline data daugiau kaip keturiems mėnesiams.

54. Taigi E. Fischer-Lintjens atveju, jeigu ji 2007 m. lapkričio 8 d., t. y. tą dieną, kai SVB priėmė sprendimą, kuriuo atgaline data nuo 2006 m. gegužės 1 d. pripažino jos teisę į pensiją Nyderlanduose, būtų informavusi kompetentingas institucijas, ji pagal *Zvw* 5 straipsnio 5 dalį, pagal kurią sveikatos draudimą leidžiama taikyti atgaline data daugiausia keturis mėnesius, būtų galėjusi apsidrausti sveikatos draudimu anksčiausiai 2007 m. liepos mėn.

55. Tačiau, neatsižvelgiant į galimai E. Fischer-Lintjens pavėluotai pateiktą informaciją (tai išnagrinėsiu vėliau), mano supratimu, tai, kad gyventojas, turintis teisę į Nyderlandų Karalystėje mokamą pensiją, kuris pagal Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnį ir VI priedo R skyriaus 1 dalies a punkto i papunktį ir b punktą, aiškinamus kartu, šioje valstybėje narėje privalo sudaryti sutartį su sveikatos draudiku, negali visiškai įvykdyti šios pareigos dėl šios valstybės narės teisės aktų nuostatose nustatytų apribojimų, kenkia Reglamentu Nr. 1408/71 nustatytos sistemos ir pagal šį reglamentą apdraustiems asmenims atsirandančių įpareigojimų veiksmingumui.

56. Iš tiesų, kaip jau nurodžiau, Reglamentu Nr. 1408/71 nustatytos teisės kolizijų sistemos taikymas priklauso nuo objektyvios atitinkamo apdrausto asmens padėties. Šios kolizinės normos yra privalomos ir valstybėms narėms, ir suinteresuotiesiems asmenims, taigi valstybės narės negali atimti iš šių asmenų galimybės visiškai įvykdyti jiems pagal šį reglamentą tenkančius įpareigojimus. Mano nuomone, šiuo atveju Nyderlandų Karalystė negali atimti iš gyventojo galimybės įvykdyti pareigą apsidrausti sveikatos draudimu nuo to momento, kai ši valstybė narė tampa kompetentinga mokėti pensiją šiam apdraustajam ir įsipareigoja mokėti jam skiriamas socialines išmokas bei rinkti socialinio draudimo įmokas iš šio asmens.

13 — Žr. Sprendimą *van Delft ir kt.* (C-345/09, EU:C:2010:610, 62 punktas).

57. Jeigu valstybės narės turėtų tokią laisvę, išeitų, kad asmenys, patenkantys į Reglamento Nr. 1408/71 taikymo sritį, netektų socialinio draudimo apsaugos, nesant jiems taikytinų teisės aktų [14]. E. Fischer-Lintjens padėtis puikiai parodo šią riziką, nes sveikatos draudimas, kuriuo ji buvo apdrausta kompetentingų Vokietijos institucijų, buvo nutrauktas atgaline data nuo 2006 m. gegužės 1 d., o Nyderlandų sveikatos draudimu ji galėjo apsidrausti geriausiu atveju nuo 2007 m. liepos mėn., nors ši valstybė narė nuo 2006 m. gegužės 1 d. tapo kompetentinga mokėti jai pensiją ir atitinkamai skirti jai socialines išmokas pagal Reglamentą Nr. 1408/71.

58. Man atrodo, tokiomis aplinkybėmis kaip pagrindinėje byloje visai nereikšminga teigti, kaip tai daro Nyderlandų vyriausybė, kad sveikatos draudimo taikymo atgaline data apribojimas keturiais mėnesiais yra pateisinamas bent jau būtinybe užtikrinti sistemoje įgyvendinamą solidarumo principą ir užkirsti kelią piktnaudžiavimams.

59. Iš tiesų, kadangi toks draudimas yra privalomas, kadangi jo taikymas atgaline data iš principo yra leidžiamas pagal pačius Nyderlandų teisės aktus ir kadangi nė viena pagrindinės bylos aplinkybė nerodo, kad E. Fischer-Lintjens būtų ketinusi piktnaudžiaudama pasinaudoti Sąjungos teisės nuostatomis [15], Nyderlandų Karalystė negali iš asmenų, patenkančių į Reglamento Nr. 1408/71 taikymo sritį, atimti galimybės įvykdyti pagal šį teisės aktą jiems tenkančių įpareigojimų, kad jie galėtų visapusiškai pasinaudoti šio reglamento jiems suteiktomis teisėmis, t. y. šiuo atveju teise įgyti sveikatos draudimo apsaugą nuo to momento, kai ši valstybė narė tampa kompetentinga, atgaline data nuo 2006 m. gegužės 1 d., kad būtų mokama E. Fischer-Lintjens priklausanti pensija ir socialinės išmokos [16].

60. Tokiam požiūriui neprieštarauja Teisingumo Teismo vertinimai, pateikti Sprendimo *van Delft ir kt.* (C-345/09, EU:C:2010:610) 76 punkte, kad nacionalinės socialinio draudimo sistemos solidarumą (toje byloje taip pat buvo kalbama apie Nyderlandų sistemą) turi privalomai užtikrinti visi apdraustieji, priklausantys šiai sistemai, neatsižvelgiant į galimą kiekvieno iš jų elgesį pagal asmenines aplinkybes.

61. Iš tiesų, viena vertus, minėti vertinimai susiję su apdraustų socialiniu draudimu asmenų mokamomis socialinio draudimo įmokomis kompetentingoms valstybės narės, kurios teisės aktuose numatyta teisė į socialines išmokas, institucijoms (ir ši pareiga šioje byloje neginčijama) nuo to momento, kai Nyderlandų Karalystei atsiranda pareiga mokėti pensiją ir jie įgyja kompetenciją mokėti socialines išmokas apdraustajam socialiniu draudimu, kaip antai E. Fischer-Lintjens. Kita vertus, Teisingumo Teismo vertinimų, pateiktų minėtame sprendime *van Delft ir kt.*, tikslas buvo priminti, kad Reglamento Nr. 1408/71 28 ir 28a straipsniuose numatytos kolizinės normos yra privalomos apdraustiesiems socialiniu draudimu ir kad dėl to jie negali išvengti pensiją ir išmokas natūra šiems apdraustiesiems privalančios mokėti valstybės narės teisės aktuose numatytų socialinio draudimo įmokų mokėjimo. Tačiau, mano nuomone, būtent dėl objektyvios padėties, kurią lemia Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnyje ir VI priedo R skyriaus 1 dalies a punkto i papunktyje bei b punkte numatyta kolizinė norma, valstybė narė, pripažįstanti privataus sveikatos draudimo sutarčių taikymą atgaline data, privalo taikyti jas atgaline data, būtent kad atspindėtų šią objektyvią padėtį ir leistų apdraustiesiems socialiniu draudimu visapusiškai pasinaudoti teisėmis, kurias jie turi dėl tokios padėties.

14 — Pagal analogiją žr. Sprendimą *Kuusijärvi* (C-275/96, EU:C:1998:279, 28 punktas).

15 — Visų pirma iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad iki padėties pakeitimo atgaline data E. Fisher-Lintjens ir toliau mokėjo socialines įmokas DAK, kompetentingai Vokietijos institucijai.

16 — Nyderlandų vyriausybės pateiktas papildomas argumentas, kad su privačiomis draudimo bendrovėmis sudarytos draudimo sutartys yra grindžiamos individualiu rizikos vertinimu, todėl negali būti taikomos atgaline data daugiau nei keturis mėnesius, man atrodo abejotinas. Iš tiesų, viena vertus, nors iš principo taikymas atgaline data yra leidžiamas, rizika jau yra gana santykinis kriterijus. Kita vertus, kaip generalinis advokatas N. Jääskinen patikslino savo išvados byloje *van Delft ir kt.* (C-345/09, EU:C:2010:438) 22 išnašoje, Nyderlandų privalomojo draudimo sistema – tai sistema, pagal kurią asmenys įpareigojami apsidrausti nuo tam tikros rizikos, o privatūs draudikai – pateikti standartines sutartis, apimančias pagrindinę sveikatos priežiūrą, nevertinant individualios rizikos.

62. Kalbant apie E. Fischer-Lintjens sveikatos draudimo nutrūkimą nuo 2007 m. lapkričio mėn. iki 2010 m. liepos 1 d., reikia pasakyti, kad nesu įsitikinęs, ar yra pagrįsti Komisijos paaiškinimai, kuriais ji primena iš Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 1 dalies kylančius informavimo įpareigojimus, tenkančius į šio reglamento taikymo sritį patenkantiems asmenims, ir pareiškia, kad E. Fischer-Lintjens jų neįvykdė, todėl jai turi tekti visi šių įpareigojimų neįvykdymo padariniai.

63. Iš tiesų, kaip pripažįsta ir Komisija, Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 1 dalis taip pat yra skirta valstybių narių institucijoms, kurios pagal gero administravimo principą į visus paklausimus turi atsakyti per protingą laikotarpį ir „visiems atitinkamiems asmenims [pateikti] visą su tuo susijusią informaciją, reikalingą naudotis <...> Reglamento [Nr. 1408/71] suteiktomis teisėmis“.

64. Mano supratimu, šiuo atveju šią pareigą reikia vertinti atsižvelgiant į Nyderlandų privalomojo sveikatos draudimo sistemos, kurioje nenumatytas grynai valstybinis sveikatos draudimas ir atitinkami asmenys įpareigojami imtis veiksmų, kad apsidraustų šiuo draudimu privačioje draudimo bendrovėje, kontekstą.

65. Tačiau tokiomis aplinkybėmis, manau, pagal Reglamento Nr. 1408/71 84a straipsnio 1 dalį kompetentingos Nyderlandų institucijos, šiuo atveju – SVB, pranešdamos E. Fischer-Lintjens apie 2007 m. lapkričio 8 d. sprendimą, priimtą atsakant į šios moters prašymą skirti pensiją Nyderlanduose, turi pateikti jai pakankamai informacijos, leidžiančios suprasti, kad ji privalo apsidrausti sveikatos draudimu privačioje draudimo bendrovėje, kad galėtų visapusiškai naudotis teisėmis, kurios jai yra suteiktos pagal Reglamentą Nr. 1408/71. Nors, atrodo, to nebuvo padaryta, bet kuriuo atveju tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

66. Jeigu kompetentingos institucijos būtų įvykdžiusios šią paprastą pareigą, neatsižvelgiant į jau nagrinėtus teisės aktų apribojimus, nustatytus sveikatos draudimo taikymui atgaline data, labai tikėtina, kad E. Fischer-Lintjens būtų iš karto ėmusis veiksmų, būtinų šitaip apsidrausti, taigi nuo 2007 m. lapkričio mėn. nebūtų nutrūkusi jos draudimo apsauga.

67. Atsižvelgdamas į tai, kas nurodyta, manau, į antrąjį prejudicinį klausimą reikia atsakyti taip, kad valstybė narė, kuri suteikia apdraustajam socialiniu draudimu, patenkančiam į Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnio ir VI priedo R skyriaus 1 dalies a punkto i papunkčio bei b punkto taikymo sritį, teisę į pensiją atgaline data, turi leisti šiam apdraustajam socialiniu draudimu apsidrausti privalomuoju sveikatos draudimu ta pačia atgaline data, kad būtų atspindėta objektyvi padėtis, susiklosčiusi dėl minėtų Reglamento Nr. 1408/71 nuostatų taikymo.

III – **Išvada**

68. Atsižvelgdamas į visa tai, kas išdėstyta, siūlau Teisingumo Teismui į *Centrale Raad van Beroep* pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

1. 1971 m. birželio 14 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 1408/71 dėl socialinės apsaugos sistemų taikymo pagal darbo sutartį dirbantiems asmenims, savarankiškai dirbantiems asmenims ir jų šeimos nariams, judantiems Bendrijoje, 27 straipsnį reikia aiškinti taip, kad sąvoka „mokėtina“ apima laikotarpį, per kurį suinteresuotasis asmuo turi teisę į pensiją, nepaisant to, kada ši teisė buvo formaliai pripažinta, jeigu ši pensija yra faktiškai mokama už minėtą laikotarpį, taip pat ir atgaline data.

2. Valstybė narė, kuri suteikia apdraustajam socialiniu draudimu, patenkančiam į Reglamento Nr. 1408/71 27 straipsnį ir VI priedo R skyriaus 1 dalies a punkto i papunkčio bei b punkto taikymo sritį, teisę į pensiją, mokamą atgaline data, turi leisti šiam apdraustajam socialiniu draudimu apsidrausti privalomuoju sveikatos draudimu ta pačia atgaline data, siekiant atspindėti objektyvią padėtį, susiklosčiusią dėl šių Reglamento Nr. 1408/71 nuostatų taikymo.